

Сергій КВІТ: МИ ПОВИННІ РОЗМОВЛЯТИ З СУСПІЛЬСТВОМ, ЩОБ ВОНО РОЗУМІЛО, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ В ОСВІТІ

У середу склад нового уряду був представлений на Майдані, а в четвер його затвердила Верховна Рада. Посаду міністра освіти і науки України обійняв президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» Сергій КВІТ. Напередодні призначення він, ще у статусі потенційного кандидата, завітав до студентських активістів, які продовжували залишатись у будівлі МОН, і поділився з ними власним баченням реформування вітчизняної освіти. Принагідно «Освіта України» поставила Сергієві Квіту кілька найактуальніших питань.

— Коли рік працював начальником управління в Державному комітеті інформаційної політики, телебачення та радіомовлення, — розповів Сергій Миронович. — Відтоді склалося враження, що держслужбовці нижчої ланки можуть бути найціннішими в міністерстві. Вони володіють культурою роботи з документами. Дуже часто це — патріоти, від яких нічого не залежить, але які часто тримають «дулю в кишені» щодо того, що говорить влада. Вони можуть зробити щось хороше на своєму місці. Тож будемо вивчати ситуацію в міністерстві. Маю на увазі, що повинні прийти нові люди, проте працюватимуть і фахівці з колективу, який був до тепер.

— Сергію Мироновичу, як відомо, цей уряд працюватиме кілька місяців. Як Ви думаете, що можна встигнути за цей час?

— Можна встигнути чимало. Насамперед, ухвалити в парламенті Закон України «Про вищу освіту». Це надзвичайно важливо. Над законопроектом працювали і незалежні експерти, і представники академічного середовища, і профспілок, і студентських організацій. Це відомі люди. Думаю, що ми їх мобілізуємо для проведення реформ. Також можна чимало виправити наказами і листами міністра, наприклад, щодо організації навчального процесу.

За цей проміжок часу також можна реалізувати кадрову політику в міністерстві й областях. Але тут важлива підтримка суспільства, яке має розуміти, що відбувається. З цим важче, адже ми не знаємо, якою буде ситуація в країні, які будуть симпатії й антипатії.

Крім того, одне з основних наших завдань — це робота з пресою, ми постійно повинні розмовляти з суспільством. Це важливо і для уряду, і для суспільства, яке має розуміти, що відбувається в освіті. Публічні звіти у присутності преси і громадськості, зокрема студентської, мають бути постійними.

— Скільки новий Закон України «Про вищу освіту» «коштуватиме» бюджетові?

— У Британському парламенті, коли ухвалюється закон, висвітлюється, скільки він може коштувати державі. У нас ні на що коштів немає, але цей закон розв'яже руки у вирішенні багатьох проблем. Проте, наприклад, у ньому зазначено, що стипендія має бути на рівні прожиткового мінімуму. Тож голосуючи за цей законопроект, ми повинні пропонувати, щоб було відтермінування деяких норм.

— Нині суспільство і студенти висувують вимоги до нової влади, до нового міністра освіти і науки, наприклад, щодо фінансового аудиту діяльності МОН. Чи виконає міністр ці вимоги і як оперативно він зможе це зробити?

— Думаю, що ми одразу проведемо аудит, це потрібно зробити обов'язково. До речі, не думаю, що попередні керівництва залишило якісь тендерні документи, які можуть його дискредитувати. Але якщо провести комплексний аудит, то зловживання можна виявити. Щодо фінансової звітності, то вона, звичайно, має бути — тут не бачу проблеми.

Також прозорим буде і розподіл держзамовлення. Ви знаєте, що ми судилися з МОН, аби воно оприлюднювало цю інформацію на власному сайті. Це відбулося лише частково. Ми нагадували, проте суд на це не відреагував. Вважаю, що речі, які цікавлять суспільство, потрібно оприлюднювати. Думаю, що ми одразу створимо дієву, а не формальну Громадську раду. Я в цьому впевнений, адже у нас є коло експертів, громадськість, у якій є журналісти й студентство. Насправді коштів у держави практично немає. Тому думаю, що в роботі міністерства громадський сектор повинен узяти на себе значну частину реальної роботи. Також громадськість має допомогти і з кадровими призначеннями.

До речі, є побоювання, чи прийде хтось до міністерства

працювати в такій ситуації. Оскільки кадрових змін має бути дуже багато, саме Громадська рада може першою розглядати ці питання.

— Суспільство вимагає люстрації, зокрема й в освіті. Як у Вас міркування щодо цього?

— Це складне питання. В країнах так званого соціалістичного табору люстрація була прив'язана до співпраці з тоталітарним режимом. Якщо людина обіймала посаду, робився запит, чи була вона агентом. Ми це вже прогавили, адже з тих часів минуло 23 роки. Тому, коли ми говоримо про люстрацію, маємо на увазі інше. Якщо людина працювала на посаді під час правління попереднього президента, це не може бути якимось критерієм. Нині над цим питанням працюють кваліфіковані юристи. Коли ми говоримо про люстрацію — це пов'язано з корупцією.

— Поділіться, будь ласка, Вашим баченням ситуації, що склалася в окремих українських університетах, наприклад, в Ужгородському національному, де колектив повстав проти ректора.

— Видати наказ про звільнення людини без жодних підстав — неможливо. Щоб її звільнити, треба висловити претензії, задокументувати їх, одержати письмове пояснення від тієї людини, до якої є претензії. Тоді є юридичні підстави.

Я знаю про події в Ужгороді. Там є проблеми з вишами через ідеї їх укрупнення. Думаю, що до питання оптимізації потрібно підходити інакше, включати ринкові механізми. Спочатку треба приймати Закон «Про вищу освіту», потім делегувати повноваження вишам, а вже потім вимагати від них якості. І якщо вони не зможуть її забезпечувати, то мають бути механізми укрупнення вищих навчальних закладів. Наприклад, якщо маленький університет може забезпечити ефективну роботу тільки за двома напрямками, йому легше створити center of excellence (спільноту спеціалістів конкретної галузі, що діє з певною метою. — Ред.) разом з іншими університетами чи приєднатися до якогось вишу. Але в цьому має бути сенс. А йти ручним шляхом управління, казати «я вас закрию, бо в області багато ВНЗ, і ми створимо з десяти один» — не можна. Повинні бути об'єктивні критерії.

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Сергій КВІТ народився 1965 року в Ужгороді. У 1982 р. закінчив середню школу №17 міста Львова. У 1983–1985 роках проходив службу в лавах Збройних сил СРСР. У 1991 році закінчив Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 1997 році захистив кандидатську, а в 2000-му — докторську дисертацію з філології. У 2001 році здобув ступінь доктора філософії (PhD) в Українському вільному університеті (Мюнхен, Німеччина). Працював редактором відділу журналу «Слово і час», головним редактором журналу «Українські проблеми». У 1996–2001 роках — доцент Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. У 2000–2001 рр. очолював Управління преси і книговидавництва Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України. Був директором Могилянської школи журналістики, деканом факультету соціальних наук і соціальних технологій Національного університету «Києво-Могилянська академія». З 2007 року — президент НАУКМА. 27 лютого 2014 року рішенням Верховної Ради України призначений на посаду міністра освіти і науки в уряді **Арсенія Яценюка**.

— Чи можна від Вас чекати блискучої реакції на певну ситуацію?

— Можна. Але в рамках закону. Ви знаєте, що таке Державна інспекція навчальних закладів — у Києво-Могилянській академії ми щорічно мали її двічі. Ця інспекція не може бути в такому складі і працювати на таких засадах. Вважаю, треба відділити від міністерства ДІНЗ, а також Вищу атестаційну комісію (нині це Департамент атестації кадрів МОН. — Ред.).

— Якими Ви бачите майбутні реформи у сфері науки?

— Наука потребує фінансування. На Заході побутує розгалужена система грантів, до яких ми маємо опосередковане відношення. Україна є досить бідною, ми не маємо власної такої системи. Тому якщо говорити про реформи в науці, то треба забути, що є окремо університетська й академічна наука. Думаю, до інтеграції двох систем — інститутів Національної академії наук України й університетів — це єдиний шлях. Це — перший крок, який треба зробити. Боюся, що це не можна зробити за короткий проміжок часу. Але, можливо, в цій революційній

ситуації нам вдасться переконати, що треба інтегрувати академічні інститути з їхніми лабораторіями з університетами. Не знаю точної статистики, але сьогодні більшість науковців, задіяних у системі НАН України, на повну ставку працюють в університетах. Тобто фактично інтеграція вже відбулась. Але вона має бути такою, щоб академічні інститути, їхні лабораторії, університети не належали до різних відомств.

Вважаю, якби не було постаті президента НАН **Бориса Патона**, то в наших академічних інститутах ще в 90-х роках відкрили б магазини секонд-хенду. Їх би просто розбазарили. Так, розвитку науки в нас немає, але хоча б структурно система НАН збереглася. І тепер, можливо, той час, коли її потрібно інтегрувати з університетською системою.

— Яким Ви бачите майбутнє вітчизняної загальної середньої освіти?

— Це окрема велика тема для розмови, але, думаю, що наша школа має бути дванадцятирічною.